

„A komoly hadviseléshez erős, szervezett háttország szükséges. A legjobb hadsereget, a forradalom ügyének legodaadóbb híveit is elpusztítja az ellenség, ha nincsenek eléggé felfegyverzve, ha nincsenek kielégítően ellátva élelmi-szerrel és nincsenek megfelelően kiképezve.”

Lenin

Lenin és a hadtáp*

(Fordítás)

Vlagyimir Iljics Lenin — a munkásosztály hallhatatlan vezére és tanítója, a kommunista párt, a világ első szocialista államának és fegyveres erőinek megalapítója és vezetője, a fiatal szovjet köztársaság győzelmének szervezője — felmérhetetlen és sokoldalú tevékenységet fejtett ki az élet minden területén. Nem volt olyan nagy kérdés, amellyel személyesen ne foglalkozott volna ez a zseniális, ugyanakkor egyszerű és szerény ember.

Lenin ránk hagyta gazdag elvi-ideológiai örökségét, amelynek alkotó részét képezi a hadseregről és a háborúról szóló tanítása.

Lenint úgy is ismerjük, mint nagy katonai férfit, az új típusú hadsereg megteremtőjét. Hatalmas szerepe volt a Szovjet Fegyveres Erők hadtápjának létrehozásában.

Lenin szilárdan és sokoldalúan megalapozta a népgazdaság, a tudományos-technikai, az erkölcsi-politikai és a katonai tényezők szerepét a háborúban. Ezzel együtt nagy jelentőséget tulajdonított a széles értelemben vett hadtáp szerepének a háborúban (társadalmi-politikai rendszer, gazdaság, tudomány, technika, erkölcsi és közvetlen katonai tényezők). A háttország szilárdságát, szervezettségét és állhatatosságát úgy tekintette, mint a győzelem kivívásának legszükségesebb feltételét. A háttország szilárdsága elképzelhetetlen akkor, ha az a háború viselését nem képes gazdaságilag biztosítani. Lenin azt mondta, hogy a háborúban a győzelem azé lesz, akinél legjobb a technika és a gazdaság szervezettsége. A történelem meggyőzően bizonyította ezt a fontos — a háború menetét és kimenetelét eldöntő — törvényszerűséget.

* Megjelent a Vojennoje Izdatyelsztvo c. kiadványban 1970-ben Moszkvában.

A háterszág szilárdságának kérdését analizálva Lenin rámutatott arra, hogy az elsősorban az adott ország társadalmi-politikai rendszerének jellegétől, az uralkodó osztály politikájától, a néptömegeknek az uralkodó osztályhoz való viszonyától függ. Nem lehet szilárd a háterszága annak az országnak, ahol a reakciós rendszer igazságtalan háborút folytat, ahol a néptömegek ellenségesen viszonyulnak a rendszerhez. A történelmi tapasztalatok alapján Lenin azt a következtetést vonta le, hogy a háború jellege és sikere mindenekelőtt a háborút viselő ország belső rendjétől függ.

Lenin azt tanította, hogy a háború az ország összes gazdasági és erkölcsi erejének a mindenoldalú megpróbáltatása.

Nagy figyelmet fordított a fegyveres küzdelem anyagi feltételei megteremtésének kérdéseire. Megalapozta a gazdasági potenciál döntő szerepét a háborúban, rámutatott, hogy ennek a kihasználása hatalmas erőfeszítéseket követel a politikai és katonai vezetés részéről. Lenin közvetlen részvételével szervezték a szovjet állam fiatal hadseregének katonai-gazdasági apparátusát. A csapatok szükséges anyagokkal való ellátásának kérdése állandóan a párt, az állami és katonai szervek figyelmének központjában volt.

A fegyveres erők hadtápjá mint a népgazdaság és a front közötti összekötő láncszem már akkor is a hadtudomány tanulmányozásának fontos objektuma volt. Leninnek a hadtudományra és a katonai gyakorlatra vonatkozó elvi munkái közvetlenül a hadsereg hadtápjára is vonatkoznak. Munkái, operatív intézkedései a csapatok anyagi-technikai ellátására, egészségügyi biztosítására, és a fegyveres erők hadtápjá minden tagozatára vonatkozó értékes utasítások tömegét tartalmazzák.

Lenin katonaiideológiai megállapításai hatalmas jelentőségűek ma is a korszerű hadsereg fejlesztésével foglalkozó tudományos és gyakorlati kidolgozók részére. A katonaiideológiai hagyatékainak, valamint a proletár hadsereg létrehozása, az ország védelmének megszervezése és a katonák anyagi biztosítása terén kifejtett gyakorlati tevékenységének tanulmányozása igen jelentős a hadtudomány fejlesztésének, a politikai és katonai nevelési feladatok megoldásának szempontjából.

A korszerű háborúk alapvető törvényszerűségeinek kutatása során Lenin nagyra értékelte a hadtáp szerepét a háborúban. A hadműveletek, hadjáratok és az egész háború menetét és kimenetelét meghatározó tényezők egyikének tartotta a háterszágot. „A komoly hadviseléshez — jegyezte meg Lenin — erős, szervezett háterszág szükséges.”¹

Az elmúlt háborúk története valóban alátámasztja azt, hogy a háborúban az a fél vívja ki a győzelmet, amelyik szilárdabb és szervezettebb hadtáp létrehozására volt képes. Ez a megállapítás a tág értelemben vett hadtápra és a fegyveres erők hadtápjára egyaránt vonatkozik.

Széles értelemben vett hadtáp — ez az egész ország, azaz a társadalmi-politikai rendszer, a gazdasági rendszer, a kormány politikája, az osztályviszonyok, az ország nemzetiségeinek egymáshoz való viszonya, az uralkodó ideológia, a néptömegek erkölcsi állapota. Az ilyen értelemben vett hadtáp nagyon fontos előfeltételeket, potenciális lehetőségeket

¹ V. I. Lenin összes művei (Szikra, 1952) 27. kötet, 62. oldal.

teremt a fegyveres erők harctevékenységei sikeres megvívásának érdekében, biztosítva a fegyveres erőket az összes szükséges anyaggal, technikával stb. az ellenség feletti győzelem kivívása céljából.

A fegyveres erők hadtápjá — a speciális hadtáp egységek, alegységek és intézetek összessége — a meghatározott anyagi készletekkel együtt, amelyek szervezetenként a fegyveres erők magasabbegységeinek, egységeinek az állományába tartoznak. Rendeltetésük a magasabbegységek, egységek anyagi, technikai és egészségügyi biztosítása.

A hadtáp szervei, a csapatok közvetlen biztosítása érdekében kifejtett tevékenységük során egyben összekötő láncszemet képeznek a fegyveres erők és az ország népgazdasága között, amelytől fegyverzetet, harci technikát és más anyagokat kapnak. Így van meg a széles értelemben vett hadtáp és a fegyveres erők hadtápjának egysége, állandó kapcsolata.

A hátszónak a háború során betöltött döntő szerepének kérdésében Lenin nem szorítkozott általános meghatározásokra. Munkái fontos útmutatásokat tartalmaznak a hátszónak lehetőségeinek értékeléséről a háborúban, a fegyveres küzdelemre kihatással levő objektív tényezők konkrét tanulmányozásának szükségességéről. A hátszónak a háború menetére való hatása sokrétű lehet. A hátszónak a fegyveres küzdelemben szükséges anyagi eszközök forrása, ellátja a frontot kiképzett személyi állománnyal, meghatározza az összes meglévő készletek hatékony felhasználásának lehetőségeit. Ezért a hadviselő felek hadtápjának értékelésénél nagyon fontos a hátszónak döntő szerepének a meghatározása.

Lenin megmutatta a gazdasági rendszer szerepének növekedését az új kor háborúiban, részletesen kidolgozta a gazdasági potenciál alapvető elemeinek kérdését, amelyek közvetlenül kapcsolatban vannak a népgazdasággal, annak struktúrájával, rámutatott azok helyére és szerepére azon tényezők általános rendszerében, amelyek kihatnak a háború menetére és kimenetelére.

Lássuk miben mutatkozik meg konkrétan a gazdasági rendszer hatása a háború menetére?

Először, a gazdasági rendszer létrehozza a fegyveres küzdelem anyagi-technikai alapját. Ebben a küzdelemben a siker a termelő erők jellegétől és fejlettségük színvonalától, a háborúhoz szükséges anyagi eszközök termelésének méreteitől függ.

Másodszor, a társadalmi-gazdasági rendszer jellege és a termelés színvonala határozzák meg az emberi tartalékok felhasználásának a fokát úgy a népgazdaságban, mint a fegyveres erőknél. A gazdaság fejlettségének, valamint a gazdasági növekedés lehetőségeinek mértéke és foka együttesen mutatják a társadalom fő termelő erőinek, a munkaképes emberek elfoglaltságát. A tömeg-hadseregek fenntartása ugyancsak függ az állam lehetőségétől, hogy hogyan képes fegyverzettel, ruházattal, élelemmel és más eszközökkel biztosítani a fegyveres erőket.

Harmadszor, a gazdasági rendszer határozza meg a dolgozó tömegek helyzetét a társadalomban, a termeléshez való viszonyukat, a munkához való anyagi és erkölcsi hozzáállásukat. Mindez együtt pedig meghatározza az emberi tevékenység fokát is, az osztályoknak, szociális csoportoknak a társadalmi termeléshez való viszonyát.

A gazdasági rendszertől függ továbbá — az objektív gazdasági törvények alkalmazása alapján — a termelés tudatos szabályozásának, valamint az ösztönösség korlátozásának lehetősége. Ezzel kapcsolatos az állam gazdasági szerepe, azaz képes-e az állam a háború érdekében a gazdaság központi irányítását megvalósítani.

Lenin munkáiban feltárta mindazon területeknek a kapcsolatát, amelyekből háború esetén az ország gazdasági lehetőségei összetevődnek. Ezen lehetőségek alatt nem csak a termelő erőket, a kibocsátott termékek mennyiségének értékét, a termelés szerkezetét értette. Különös figyelmet fordított a hadviselő felek gazdasági rendszerének jellegére, kihangsúlyozva azt, hogy végeredményben a gazdasági rendszer határozza meg a katonai potenciál minden területét, összetevőjét.

Az új történelmi korban óriásit növekedett a gazdasági rendszer szerepe a háborúban, a háború sorsának meghatározásában döntő tényezővé vált. „Az ország katonai szervezete és egész gazdasági és kulturális rendje közt — írta Lenin — soha nem volt még oly szoros a kapcsolat, mint napjainkban.”² A klasszikus lenini megállapítást a gazdasági rendszer szerepéről a háborúban meggyőzően bizonyították az első és a második világháború, de különösen a Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújának tapasztalatai.

Lenin különös figyelmet szentelt a szocialista gazdasági rendszer és a kapitalista gazdaság feletti előnyei analizálásának. Rámutatott, hogy a termelő eszközök társadalmi tulajdonán alapuló szocialista gazdaság, mely nem ismeri az embernek ember által való kizsákmányolását, a nép tömeges munka hőstetteinek hatalmas távlatait tárja fel, amely nélkül a szocialista haza megbízható védelme lehetetlen.

A „Végzetes katasztrófa és az ellene való harc” c. munkájában Lenin meggyőzően bemutatta, hogy még olyan gyenge anyagi bázis esetén is mint amilyenel Oroszország rendelkezett a NOSZF előtt, a tőke hatalmának megdöntése és a szocialista gazdasági átalakulás többszörösen erősítik, megsokszorozzák az ország védelmi képességét. Visszatérve ehhez a gondolathoz, Lenin újra aláhúzta, hogy „Az olyan ország védelmi képessége, amely megdöntötte a tőkés igát, amely a földet odaadta a parasztoknak, amely a bankokat és a gyárakat munkás ellenőrzés alá helyezte, sokszorta nagyobb egy kapitalista ország védelmi képességénél.”³

Lenin a szocialista állam védelmi képessége megszilárdításának legfontosabb feltételét Oroszország gazdasági elmaradottságának felszámolásában látta. Oroszország védelmi képességének növelése csak az ország gazdasági átalakítása útján érhető el. Lenin meghatározta a feladatot: gazdaságilag utolérni és megelőzni a fejlett kapitalista országokat.

Az ország védelmi képességére kedvezően ható tényezőkhez Lenin a következőket sorolta: a társadalmi és az egyéni érdekek közötti ellentét — amely a kapitalizmusra jellemző — felszámolása; a konkurencia és az anarchia, továbbá a kizsákmányoló osztályok felszámolása; államilag centralizált tervezgádkodás.

² V. I. Lenin Összes művei (Szikra, 1954) 8. kötet, 39. oldal.

³ V. I. Lenin Összes művei (Szikra, 1952) 26. kötet, 117. oldal.

Lenin szerint a szocializmus új feltételeket teremt a nép erkölcsi szilárdságának, hősiességének fokozására háború esetén.

A háterszág szilárdságának értékelésében Lenin nagy jelentőséget tulajdonított a politikai rendszernek, amely aktívan hat az állam katonai erejének helyzetére békében, háborús időben pedig a háború egész menetére. A gazdaságpolitika területén az ország védelméhez szükséges anyagi készletek mozgósításában az államra hárul a döntő szerep.

A politikának különösen a szocialista társadalmi rendszerben jelentős a szerepe a gazdasághoz viszonyítva. A szocialista állam kezében összpontosul az ország alapvető termelő ereje. A szocialista társadalmi rendszerben a politika aktív szerepe abban mutatkozik meg, hogy a szocialista állam az összes gazdasági feladatokban elsősorban politikai célokat tűz ki maga elé. A szocialista állam a gazdasági fejlesztés feladatainak meghatározása során minden esetben számításba veszi a dolgozó tömegek politikai és gazdasági érdekeit, gondoskodik az ország védelmének szilárdságáról.

A nép és fegyveres erejének erkölcsi-politikai állapota döntően a politikai rendszer jellegétől függ. Lenin többszörösen hangsúlyozta a nép erkölcsi ereje és a háborúhoz való viszonya, valamint az állam politikája közötti kapcsolatot. A politika mint a gazdaság koncentrált kifejezője határozza meg a háború jellegét és céljait. Amikor a tömegek felismerik a háború politikai céljainak igazságtalanságát az állam erkölcsi lehetőségei csökkennek és fordítva, a háború igazságos, haladó céljai fokozzák a nép és a hadsereg erkölcsi erejét. A háború okainak és céljainak a tömegek által való felismerése nagy jelentőségű és biztosítja a győzelmet.

A társadalom politikai szervezete, valamint az állam politikai tevékenységének irányvonala hatnak a legaktívabban a háború menetére, a fegyveres harc kimenetelére. A politika határozza meg a fegyveres erők fejlesztésének jellegét, a létszámot, a fegyverzetet, a hadsereg felkészítését. Ilyen vagy olyan mértékben az adott ország politikájától függ a koalíciós háborúkban a szövetségi viszonyok tartóssága, a szövetséges hadseregek tevékenységének jellege és iránya. A politika határozza meg a stratégiát, döntő kihatással van a háború stratégiai céljaira, meghatározza a fegyveres küzdelem általános jellegét. A front és a háterszág közötti kapcsolat, a csapatok anyagi eszközökkel való ellátásának megszervezése is döntő mértékben az állam politikájától, tevékenységétől függ.

Lenin érdemei hatalmasak a Kommunista Párt politikájának kidolgozásában és végrehajtásában, amely az ország védelmének megszervezésére, az állam anyagi és erkölcsi erejének mozgósítására és alkalmazására irányul. Abban a rendkívül nehéz időszakban, amikor a fiatal szovjet köztársaság mint bevehetetlen erődítmény az ellenséges hadseregek támadó gyűrűjében volt, a Kommunista Párt Leninnel az élén a front és a háterszág minden egyes láncszemét megszervezte, biztosítva ezek szervezeti egységét, egységes katonai táborra alakította át az országot.

Szovjet-Oroszország első honvédő háborújának tapasztalataiból Lenin azt a fontos következtetést vonta le, hogy a szocializmus védelme lehetetlen a Kommunista Párt szilárd politikai vezetése nélkül. „Acélos és

harcedzett párt nélkül, az osztály valamennyi becsületes elemének bizalmát élvező párt nélkül, olyan párt nélkül, amely figyelemmel tudja a tömegek hangulatát — ilyen harcot sikeresen vívni lehetetlen.”⁴

A Lenin vezette Kommunista Párt oldotta meg a szocialista forradalom feladatát — létrehozta a reguláris, fegyelmezett és központilag irányított hadsereget, kidolgozta a hadseregfejlesztésnek a szocialista állam természetének és jellegének megfelelő tudományos elveit, módszereit és útjait.

Lenin szerint az országvédelem tartósságának döntő feltétele a munkásosztály és a dolgozó parasztság megbízható szövetségének biztosítása. A Kommunista Párt politikája biztosította a nép és a hadsereg tartós szociális bázisát, minden gazdasági és katonai feladat sikeres megoldását.

A hátország szilárdságának nem kevésbé fontos feltétele háborúban a párt lenini politikájának helyes alkalmazása a nemzeti-állam építése terén. Lenin elengedhetetlennek tartotta a szocialista internacionalizmus, a népek barátsága elveinek megvalósítását a hadi fejlesztés minden szférájában, így a hadsereg ellátásának megszervezésében is. 1919 májusában Lenin által kidolgozásra került a „KB direktívájának terve a katonai egységről”, amelyben megalapozta a szovjet köztársaságok anyagi készletei egyesítésének, központosításának, továbbá a hadsereg, egész ország területére kiterjedő ellátási kérdéseinek elveit.

Rendkívül fontos jelentősége van Lenin azon megállapításának, hogy háborús időben a politikai és állami vezetés teljes egységének biztosítása szükséges. A politika és a stratégia szoros kapcsolatát a dolgozók érdekében folytatott igazságos háború jellege feltételezi. A politika tükröződik a hadviselés megvívásának terveiben, módjaiban és formáiban. A polgárháború éveiben a hadseregfejlesztés és az ország védelmének erősítése területén a legfontosabb határozatokat a KB hozta, a katonapolitika alapvető irányait pedig a pártkongresszusok határozták meg.

Lenin úgy vélte, hogy a nagy stratégiai hadműveleteket nem lehet sikeresen megtervezni az anyagi biztosítás lehetőségeinek számbavétele nélkül. A polgárháború éveiben állandó kapcsolat volt a központ hadtáp és a népgazdaság szervei között, amely lehetővé tette a készülő hadművelet anyagi készleteinek operatív létrehozását.

Lenin az új korszak háborúit tanulmányozva megállapította, hogy azok olyan sajátosságokkal rendelkeznek, mint a nagy méretek, a küzdelem határozottsága és elkeseredettsége, az emberi hősiesség, valamint a termelő erők megsemmisülése.

Az 1918—1920-as évek polgárháborúja világosan kifejezett osztályjelleget viselt, mivel ellentétes gazdasági érdekekkel és politikai célokkal rendelkező osztályok ütköztek meg egymással. A Vörös Hadsereg ellátásának méreteit és tartalmát elsősorban a nagy létszám és a fegyveres harc hatalmas területi méretei határozták meg. 1919 elején a Vörös Hadsereg létszáma 1,5 millió volt — 50 lövészadosztály, amelyek 12 hadseregbe voltak szervezve. A harccselekmények egy időben több fronton folytak. 1919 végére a Vörös Hadsereg létszáma már 3,5 millió,

⁴ V. I. Lenin Összes művei (Szikra, 1951) 31. kötet, 30—31. oldal.

1920 őszére pedig 5,5 millió volt. Ekkora hadseregnek természetesen nagy mennyiségű anyagi eszközre volt szüksége.

A korlátozott gazdasági lehetőségek és a fegyveres harc soha nem látott mozgékonyasága a fiatal Vörös Hadsereg hadtápját hatalmas erőfeszítésekre készítette. A háború idején az összes hadosztályok 70%-át kellett átcsoportosítani egyik frontról a másikra és csupán 30%-a harcolt egy fronton, a hadosztályok 52%-a két fronton, 14,3%-a három fronton, 5,2%-a pedig négy vagy öt fronton harcolt. Ehhez hozzá kell tenni, hogy a polgárháború éveiben a támadó hadműveletek mélysége jóval meghaladta az első világháború legnagyobb hadműveleteinek mélységét. A front hadműveletek mélysége elérte a 200 km-t, a hadseregek hadműveletei a 100—150 km-t, a déli és délkeleti frontok Gyenyikin elleni együttes hadművelete Orel és Voronyezstől Rosztov irányában pedig elérte a 700 km mélységet. A támadás üteme is — ahhoz az időhöz viszonyítva — megnövekedett, általában 8—10 km volt naponta.

Ilyen formán tehát a Vörös Hadsereg hadtápjá nehéz és bonyolult körülmények között végezte tevékenységét. Azonban a kommunista pártnak és a szovjet kormánynak az ellátás megszervezése terén végzett hatalmas munkája, Leninnek a csapatok hadtápbiztosítása kérdéseire irányuló állandó figyelme lehetővé tették a nehézségek leküzdését, a katonai-gazdasági apparátus mechanizmusának létrehozását, amely képes volt — minimális lehetőségek mellett is — az ellenséggel vívott hosszú, nehéz fegyveres harc anyagi biztosítására.

A katona olvasó Lenin műveiben, leveleiben sok — a Szovjet Fegyveres Erők hadtápbiztosítása problémáival kapcsolatos — fontos és érdekes témákat találhat. A Vörös Hadsereg hadtápjának tevékenysége szigorúan tudományos alapokra épült. Lenin a hadügyekben teljes mértékben alkalmazta a tudományos dialektikus módszert, amelynek alapját a mély pártosság, az elmélet és a gyakorlat egysége, a fegyveres küzdelem törvényszerűségeinek és elveinek alkotó alkalmazása képezi.

A Szovjet Fegyveres Erők hadtápjának megszervezése és fejlődése születésétől kezdve napjainkig Lenin katonaidológiai útmutatásai, hagyatécai alapján valósul meg.

Nagy jelentősége volt a szovjet hadsereg hadtápjá megszervezésére és funkcionálására vonatkozó lenini elveknek. A hadtáp, mint az új típusú hadsereg szerves része osztály jellegű, amelyben kifejezésre jut a pártirányítás szerepe, a centralizált vezetés és egyszemélyi felelősség elveinek szigorú betartására épült. Lenin különös állhatatossággal valószínűsítette meg ebben a hadseregben és annak hadtápjában a szigorú centralizmust, a kemény fegyelmet és szervezettséget. Nem tűrte a kiskirályoskodást, az ábrándozást, a munka szükségtelen átszervezését, a kapkodást, határozottan elítélte egyes vezetők lelkesedését a különféle átszervezésekért, az új intézetek megalapozatlan létrehozására való törekvésekért.

Lenin követelményei különösen aktuálisak a fegyelem szigorú betartása, a parancsok végrehajtása, a vezetők személyes felelőssége saját területük állapota terén. Határozott harcot folytatott a fegyelmetlen-

ség, a rendezetlenség és a felelőtlenség ellen. Lenin úgy vélte, hogy a rend és a szervezettség fenntartásának fontos eszköze a kiadott direktívák végrehajtásának felülről lefelé történő hatékony ellenőrzése. Forradalmi szilárdsággal követelte meg a hadseregben a vasfegyelem betartását. Lenin a katonai fegyelem fenntartásának döntő eszközeül a meggyőzést tartotta, azonban látta, hogy az osztályok közötti elkeseredett háborúban szükséges a kényszer alkalmazása is.

Szervezettség és fegyelem — erre volt szükség a polgárháború éveiben a fegyveres erők hadtápjának megteremtéséhez, ez biztosította a hadtáp vezetésének rugalmasságát és folyamatosságát, valamint mozgékonyágát és manőverező képességét.

Lenin katonaidológiai hagyatéka tartalmaz olyan útmutatásokat, amelyek a hadtápbiztosítás alapját képezik és napjainkban is jelentősek. Ezekhez tartozik elsősorban a hadsereg ellátása kérdéseiben a katonai és a politikai vezetés egységének, a háború és hadműveletek tervezése esetén az anyagi lehetőségek gondos figyelembe vételének szükségessége; a hadtápvezetés, az anyagi készletek elosztásának és felhasználásának centralizáltsága; az erők és eszközök összpontosító szükségessége a fegyveres küzdelem döntő szakaszain.

Lenin nagy jelentőséget tulajdonított háború esetén az időtényezőnek, valamint a hadsereg ellátásával kapcsolatos kérdések operatív megoldásának.

A hadtáp tevékenységének igen fontos lenini követelménye a csapatok részére biztosított eszközök gazdaságos és ésszerű felhasználása, az átfogó elszámolás és ellenőrzés megszervezése, a csapatok szükségleteinek helyes tervezése, takarékoság minden anyagi értékkel.

Lenin géniusza a polgárháború idején ragyogóan kifejezésre jutott nemcsak a fegyveres küzdelem általános katonapolitikai irányítása terén, hanem — a fegyveres küzdelem egyik fontos szférájában — a Vörös Hadsereg hadtápbiztosításának megszervezése terén is. A fegyveres erők hadtáp hadigazdasági tevékenységének Lenin által kidolgozott alapelvei a szovjet hadtudomány arany alapjává váltak.

Lenin a Vörös Hadsereg anyagi-technikai biztosításának területéhez tartozó katonapolitikai tevékenységében kidomborodik a vezető személyiségének kérdése. A vezető igazi humanizmusa, a legmesszebbmenőkig való gondoskodás azokról, akik fegyverrel a kézben hősiessen, életüket nem sajnálva védik a szocialista hazát.

A hadsereg ellátásának kérdéseivel foglalkozó lenini dokumentumok tanulmányozása megmutatja, hogy Vlagyimir Iljics részletesen ismerte a katonatömegek igényeit, azok kívánságait, szükségleteit, hangulatát, intézkedéseket tett a csapatok ellátása terén észlelt hiányosságok megszüntetésére.

A Vörös Hadsereg katonáinak élelemmel, jó ruházattal való ellátása fokozta azok harci erejét, hangulatát, csökkentette a betegek számát és növelte a támadó képességet.

A hadtáp szerepéről a háborúban, a hadtáp felépítésének elveiről Lenin által kidolgozott tételek az SZKP és a szovjet kormány határozataiban további fejlődésen mentek keresztül. A lenini tételek nagy szerepet játszottak a Szovjet Fegyveres Erők hadtápjának megszilárdításában, a Szovjetunió Honvédő Háborújának győzelmes befejezésében, és megőrzik aktualitásukat napjainkban is.